

**BADACZE Z IS PAN W RADZIE PROGRAMOWEJ INSTYTUTU
RÓŻNORODNOŚCI JĘZYKOWEJ**

Prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska,
dr Tymoteusz Król i dr Piotr Szatkowski z Instytutu Sławistyki Polskiej Akademii Nauk zostali powołani

przez Ministrę Kultury i Dziedzictwa Narodowego Hannę Wróblewską w skład czternastoosobowej Rady Programowej Instytutu Różnorodności Językowej Rzeczypospolitej.

Instytut Różnorodności Językowej Rzeczypospolitej został założony w maju 2024 r. przy Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Jego głównym celem jest wspieranie i propagowanie wszelkich odmian językowych istniejących na terytorium Polski oraz popularyzacja wiedzy o nich.

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Czteroletnia kadencja Rady Programowej Instytutu Różnorodności Językowej Rzeczypospolitej (2024–2028) rozpoczęła się 2 września br.

Serdecznie gratulujemy!

Dr Tymoteusz Król,
prof. Nicole Dołowy-
Rybińska oraz dr Piotr
Szatkowski przed siedzibą
Ministerstwa Kultury
i Dziedzictwa Narodowego.
Fot. archiwum prywatne.

**Prof. JOANNA GOSZCZYŃSKA WICEPRZEWODNICZĄCĄ RADY
PROGRAMOWEJ FORUM POLSKO-CZESKIEGO**

Prof. dr hab. Joanna Goszczyńska została powołana przez Ministra Spraw Zagranicznych Radosława Sikorskiego na wiceprzewodniczącą Rady Programowej Forum

Polsko-Czeskiego przy Ministrze Spraw Zagranicznych.

Decyzja Pana Ministra dotycząca dwuletniej kadencji podpisana została 14 sierpnia 2024 r.

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych

Serdecznie gratulujemy!

**NAGRODA DLA ZESPOŁU „SŁOWNIKA STEREOTYPÓW
I SYMBOLI LUDOWYCH”**

Miło nam poinformować, że zespół etnolingwistyczny UMCS i Instytutu Sławistyki PAN kierowany przez prof. dr hab. Stanisławę Niebrzegowską-Bartmińską otrzymał nagrodę „Literatury na Świecie” za rok 2023 w kategorii Inicjatywa Wydawnicza za „Słownik stereotypów i symboli ludowych”, ukazujący się od 1996 r. nakładem Wydawnictwa UMCS w Lublinie.

UMCS
UNIVERSYTET MARIA CURIE-SKŁODOWSKIEJ

„Literatura na Świecie” to prestiżowy miesięcznik poświęcony literaturze obcej, wydawany od 1971 w Warszawie. Jak czytamy na stronie pisma, ukazują się w nim „monograficzne numery poświęcone jednemu pisarzowi (Bryce, Nabokov, Beckett, Cortazar, Brodski, Barth, Kafka, Borges, Celine, Plath, Blixen, Henry Miller, Kundera, Havel) bądź prezentacji

jakiegoś kręgu kulturowego (Latynosi, Quebec, Maghreb, Sycylia) lub zjawiska (numer erotyczny, pijacki, o śmierci, Talmud, herezje, esej francuski, sztuczna inteligencja)". Nagroda „Literatury na Świecie” przyznawana jest od 1972 roku.

Dla zespołu etnolingwistycznego to niezwykle ważne wyróżnienie, motywujące do pracy nad kolejnymi tomami „Słownika”, którego koncepcję stworzył i przez lata rozwijał prof. Jerzy Bartmiński. Jego zamierzeniem było opracowanie dzieła pokazującego bogactwo wyobrażeń ludowych, tradycyjny obraz świata i człowieka utrwalony w języku, folklorze i obrzędach. Dotychczas opublikowane zostały cztery części tomu „Kosmos” (1996–2012) oraz siedem części tomu „Rośliny” (2017–2022). Niebawem ukaże się pierwsza część tomu „Zwierzęta”, który jest opracowywany w ramach grantu Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki na lata 2022–2027.

„Słownik stereotypów i symboli ludowych” to najważniejsze dzieło realizowane w Pracowni Etnolingwistycznej UMCS im. Jerzego Bartmińskiego. Tu znajduje się jego kartoteka i księgozbiór.

IS PAN NA 28. FESTIWALU NAUKI W WARSZAWIE

POLONEZ BIS

W dniach 20–29 września 2024 r. odbył się 28. Festiwal Nauki w Warszawie. Jak co roku Instytut Sławistyki PAN wziął czynny udział w tym naukowym święcie.

W ramach lekcji festiwalowej dla szkół dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN, poprowadziła dla młodzieży warsztat „Poezja w odcin-

kach. Wiersze w czasach Netflixa”. Dla uczniów z dwóch klas 5 dr Agata Bielak zaproponowała lekcję „Czy muchomor zabija muchy? Obraz grzybów w polskiej kulturze”, która pozwoliła odbyć kulturową podróż po fascynującym świecie grzybów. Dla najmłodszych (z klas 1–3) dr Kinga Capik przygotowała warsztat zatytułowany „Wędrując po Ziemi w czasie i przestrzeni”, który pozwolił uczniom zrozumieć procesy zachodzące wokół nas.

Spotkania otwarte IS PAN odbyły się w Pałacu Staszica:

- dr Anton Dinerstein wygłosił wykład (połączony z warsztatem) „Ethnography of Communication as an Approach to Study Political Discourse: The Case of Belarus” (w ramach realizowanego w IS PAN grantu NCN Polonez Bis 2, nr rej. 2022/45/P/HS2/02636);
- prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska przedstawiła wyniki badań prowadzonych w ramach grantu NCN „Różnorodność językowa w Polsce” (2021–2026) (nr 2020/38/E/HS2/00006);
- dr Orest Semotiuk miał prezentację połączoną z warsztatem, zatytułowaną „Karykatury polityczne i memy: widzieć, rozumieć, analizować” (w ramach realizowanego w IS PAN grantu NCN Polonez Bis 2, nr rej.: 2022/45/P/HS2/02536);
- dr hab. Agnieszka Aysen Kaim, prof. IS PAN, przygotowała spektakl oparty na prawdziwych losach Wojciecha Bobowskiego vel Ali Ufkiego Beja – polskiego siedemnastowiecznego brańca, osmańskiego uczonego, muzykologa i tłumacza. Oprawę muzyczną wydarzenia zapewnił Piotr Maślanka;
- dr Anna Zawadzka oraz dr Paweł Rams (Ośrodek Studiów Kulturowych i Literackich nad Komunizmem IBL PAN) wygłosili wykład zatytułowany „Reprezentacje różnic klasowych w kulturze współczesnej”. Wydarzenie było organizowane przez Instytut Badań Literackich PAN.

Wszystkie spotkania cieszyły się dużym zainteresowaniem. Dziękujemy prowadzącym za zaangażowanie w tegoroczną edycję Festiwalu oraz wszystkim uczestnikom i uczestniczkom za obecność i aktywny udział w dyskusjach.

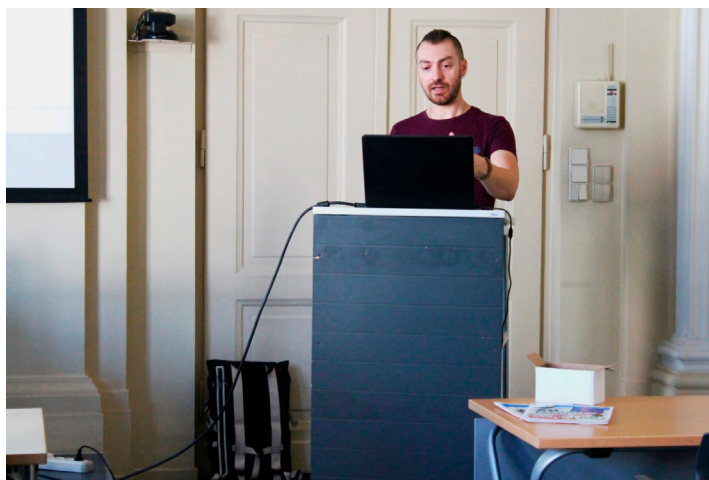
Do zobaczenia za rok!

Plakat festiwalowy. Fot. W. Nylec.

Prof. Nicole Dołowy-Rybińska przed rozpoczęciem wydarzenia. Fot. W. Nylec.

Dr Anton Dinerstein w trakcie wykładu. Fot. W. Nylec.

Dr Agata Bielak w trakcie prowadzenia lekcji. Fot. W. Nylec.

Dr Kinga Capik w trakcie prowadzenia lekcji. Fot. archiwum prywatne.

Dr Orest Semotiuik przed rozpoczęciem prezentacji. Fot. W. Nylec.

Prof. Agnieszka Aysen Kaim oraz Piotr Maślanka w trakcie występu.
Fot. W. Nylec.

UDZIAŁ PRACOWNIKÓW I PRACOWNICZEK IS PAN W WYJAZDACH I KONFERENCJACH NAUKOWYCH

Działalność naukowa dr Katarzyny Taczyńskiej

W dniach 18–30 sierpnia 2024 r. dr Katarzyna Taczyńska na zaproszenie Zagrzebskiej Szkoły Slawistycznej wzięła udział w 52. chorwackim seminarium dla zagranicznych slawistów, które odbywało się w Dubrowniku. 7 września 2024 r. na zaproszenie Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy wzięła udział w seminarium dla pedagogów i dydaktyków historii „Edukacja w Miejscu Pamięci – Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy – perspektywa dolnośląska”. W czasie seminarium dr Taczyńska przedstawiła projekt „Holocaust Emotion Cards” w wystąpieniu zatytułowanym „Pedagogika troski: Projekt «Holocaust Emotion Cards»” oraz wzięła udział w dyskusji

panelowej zatytułowanej „Oddziaływanie edukacyjne Miejsca Pamięci”. W ramach realizowanego w IS PAN projektu „Żydowska, bałkańska, kobieca. Literatura bałkańskich Żydówek jako doświadczenie mniejszości” (NCN OPUS, nr 2022/47/B/HS2/00584) dr Taczyńska w dniach 11–22 września 2024 r. odbyła wyjazd badawczy do Izraela. W czasie wyjazdu przeprowadziła cykl wywiadów oraz kwerendę w Archiwum Eventova i Instytucie Jad Waszem w Jerozolimie.

Dr Taczyńska podczas seminarium w Rogoźnicy.
Fot. archiwum prywatne..

Dr Taczyńska razem z jedną z bohaterek projektu – Miriam Steiner Aviezer. Fot. archiwum prywatne.

II Kongres Badaczy Historii Polski, Litwy, Ukrainy i Białorusi

W dniach 13–16 września 2024 r. w Warszawie w budynku Dawnej Biblioteki Uniwersyteckiej (Stary BUW) odbył się II Kongres Badaczy Historii Polski, Litwy,

Ukrainy i Białorusi pod hasłem: „Wspólnota historyczna czterech narodów – dziedzictwo idei i przyszłe perspektywy” zorganizowany przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.

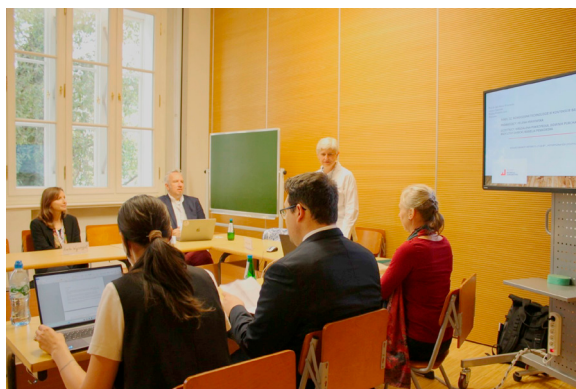
W sobotę 14 września w godz. 9:00–10:45 panel 19. zatytułowany „Krajowość versus National Idea: Sesja biograficzna” poprowadził prof. dr hab. Aleksander Smalianczuk.

W panelu wzięli udział: Rimantas Miknys, Roman Jurkowski, Wolga Łabaczewska, Olga Mastianica, Siarhej Chareuskij, Vadzim Glinnik oraz Alena Leshkevich. Z kolei w godz. 14:00–15:45 prof. dr hab. Helena Krasowska poprowadziła panel 32. „Nowoczesne technologie w kontekście badań

Panel prowadzony przez prof. Aleksandra Smalianczuka. Fot. W. Nylec.

humanistycznych”, którego uczestnikami byli: Magdalena Pokrzyńska, Dominik Purchała, Aneta Wysztygiel, Krzysztof Zarecki oraz Kamelia Penkowska. Wystąpienie zespołu badawczego odbyło się w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki” (projekt pt. „Świadectwo zanikającego dziedzictwa. Encyklopedia wiedzy o Polakach na Bukowinie Karpackiej oraz w Naddniestrzu”, nr 11H 20 0363 88).

Panel prowadzony przez prof. Helenę Krasowską. Fot. W. Nylec.

Prof. Helena Krasowska podczas rozpoczęcia panelu. Fot. W. Nylec.

Dr Paweł Levchuk z wizytą studyjną w Oslo

UNIVERSITY
OF OSLO

W dniach 22–27 września 2024 r. dr Paweł Levchuk przebywał z wizytą na Uniwersytecie w Oslo. Podczas pobytu odbył spotkanie ze studentami, którzy uczą się języka

ukraińskiego. W trakcie dyskusji poruszono tematy historii języka ukraińskiego, surżyka, a także nowej książki dr. Levchuka „Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce”.

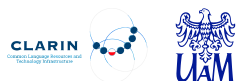
Studia ukrainistyczne zostały zainicjowane w 2022 r. w wyniku inwazji rosyjskiej na Ukrainę. Opiekunem dr. Levchuka w Oslo był prof. Atle Grønn, który obecnie prowadzi lektorat z tego języka.

Wizyta studyjna została sfinansowana przez BWZ PAN.

Dr Paweł Levchuk i prof. Atle Grønn.
Fot. Monika Stąpor.

Warsztaty CLARIN-PL w Poznaniu

W dniach 23–24 września 2024 r. odbyły się warsztaty „CLARIN-PL w praktyce badawczej”. Była to już XIV edycja regularnie organizowanych przez Centrum Technologii Językowych CLARIN-PL i konsorcjantów CLARIN-PL dużych warsztatów we współdziałaniu z polskimi instytucjami badawczymi i dydaktycznymi. Tym razem spotkanie miało miejsce w Poznaniu. Zostało zorganizowane we współpracy z Wydziałem Neofilologii oraz Wydziałem Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W trakcie warsztatów dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN, zaprezentował korpusy wielojęzyczne języków słowiańskich i bałtyckich, przedstawił wyniki szczegółowych trzyletnich testów maszynowego przekładu na przykładzie translatorów online oraz generatywnych modeli językowych. Ponadto udzielił siedmiu indywidualnych konsultacji z zakresu przetwarzania języka naturalnego. Dla kilkusobowej grupy szczegółowo omówił reguły stosowania wyrażeń regularnych w eksploracji korpusów w usłudze *KonText*.

Program warsztatów dostępny jest na stronie <https://warsztaty.clarin-pl.eu/>.

Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Prof. Roman Roszko w trakcie prezentacji. Fot. Komitet Organizacyjny Warsztatów CLARIN-PL w Poznaniu, 2024.

Uczestnicy i uczestniczki warsztatów.
Fot. Komitet Organizacyjny Warsztatów CLARIN-PL w Poznaniu, 2024.

Dr Orest Semotiuk na konferencji w Krośnie

Państwowa Akademia
Nauk Stosowanych
w Krośnie

St Mary's
University College
Belfast
A College of Queen's University

QUEEN'S
UNIVERSITY
BELFAST

tertium
Cracow Tertium Society for the Promotion
of Language Studies

W dniach 23–25 września br. w Krośnie odbyła się międzynarodowa konferencja zatytułowana „Difficult Neighbourhoods: The Semiotics of Conflict in Culture, Literature and Language”.

Dr Orest Semotiuk przedstawił referat zatytułowany „Imagefare: Russian-Ukrainian Armed Conflict in Global and National Political Cartoons (Multimodal Content Analysis)”.

Organizatorami konferencji byli: Instytut Humanistyczny, Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet St. Mary's (Belfast), Uniwersytet Queen's (Belfast), Cracow Tertium Society for the Promotion of Language Studies.

Badania dr. Oresta Semotiuka realizowane są w ramach projektu nr 2022/45/P/HS2/02536 współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki oraz programu ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020 na podstawie umowy nr 945339 w ramach działań „Marie Skłodowska-Curie”.

POLONEZ BIS

Dr Orest Semotiuk w trakcie wystąpienia. Fot. archiwum prywatne.

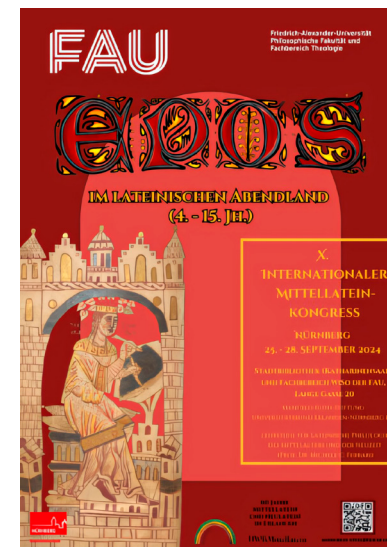
Udział dr. Adriena Quéret-Podesty w X edycji „Medieval Latin Congress” w Norymberdze.

FRIEDRICH-ALEXANDER
UNIVERSITÄT
ERLANGEN-NÜRNBERGNARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
HUMANISTYKI

W dniach 25–28 września 2024 r. w Norymberdze odbyła się X edycja kongresu mediewistycznego „Medieval Latin Congress”, w której uczestniczył dr Adrien Quéret-Podesta z Zakładu Historii IS PAN.

Kongres ten został zorganizowany przez Friedrich Alexander Universität Erlangen Nürnberg oraz norymberską Stadtbibliothek. Każda edycja tego kongresu koncentruje się na jednym zagadnieniu związanym z badaniami nad średniowieczną literaturą łacińską. Tegoroczna edycja nosiła tytuł „Epic in the Latin West (4th–15th Centuries)”. Uczestniczyło w niej około 150 naukowców z wielu krajów Europy oraz Ameryki Północnej.

Dr A. Quéret-Podesta wziął udział w wydarzeniu w ramach grantu nr 0195/NPRH5/H11/84/2017 „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3: średniowiecze, z. 1, źródła węgierskie”. W trakcie konferencji wygłosił referat pt. „Germanic Epic Heroes and Heroines in Central European Chronicles”. Omówił w nim przypadki pojawiania się bohaterów pochodzących z germańskiej tradycji epickiej w środkowoeuropejskich kronikach węgierskich oraz w podaniu o Włgierzu Wdałym, panu na Tyńcu, który podczas pobytu na dworze króla Franków zakochał się w córce króla, pięknej Helgundzie, zakochaanej w królewiczu alemańskim, zapisanej w „Kronice Wielkopolskiej”. Francuski badacz z IS PAN wykazał, że opisy protagonistów germańskiego pochodzenia w środkowoeuropejskich kronikach ulegały wielu zmianom, aby mogły one spełniać wyznaczoną im nową funkcję w narracji, co najczęściej powodowało utratę ich epickiego charakteru.

Plakat kongresu. Fot. materiał organizatorów.

Prof. Goszczyńska na posiedzeniu Polsko-Słowackiej Komisji Nauk Humanistycznych

Prof. dr hab. Joanna Goszczyńska jako przewodnicząca Polsko-Słowackiej Komisji Nauk Humanistycznych przy ministerstwach nauki obydwu krajów wzięła udział w posiedzeniu Komisji, które odbyło się w Nitrze w dniach 25–28 września 2024 r.

W otwarciu spotkania 26 września uczestniczyli: Ambasador Republiki Słowackiej HE Andrea Elscheková-Matisová i Dyrektor Instytutu Słowackiego w Warszawie Milan Novotný. Częścią posiedzenia była konferencja naukowa „Aktualne problemy polsko-słowackiej komparatystyki językowej”.

Prof. Joanna Goszczyńska na zdjęciu pierwsza od lewej. Fot. archiwum prywatne.

WYDARZENIA**Spotkanie wokół najnowszej książki dr. Pawła Levchuka**

Dnia 16 września 2024 r. w Artetece WBP w Krakowie oraz online odbyło się spotkanie z dr. Pawłem Levchukiem, które było poświęcone najnowszej książce badacza „Wielojęzyczność migrantów wojennych z Ukrainy w Polsce”.

W spotkaniu wzięł udział Konsul Generalny Ukrainy w Krakowie Waczesław Wojnarowski oraz przedstawicielka Ukraińskiego Instytutu w Kijowie Olha Los.

Książka dr. Levchuka dostępna jest w systemie iReneslaw: <https://hdl.handle.net/20.500.12528/1995>

Dr Paweł Levchuk z Konsulem Generalnym Ukrainy w Krakowie, Waczesławem Wojnarowskim. Fot. Yuriy Krasivskyj.

Publikacja została sfinansowana z subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego Instytutu Slawistyki Polskiej Akademii Nauk.

Dr Paweł Levchuk w trakcie spotkania. Fot. Yuriy Krasivskyj.

Debata w IS PAN „O mediach w czasie wojny”

Fundacja na rzecz
Nauki Polskiej

19 września 2024 r. w Instytucie Slawistyki PAN oraz online odbyło się wydarzenie zatytułowane „O mediach w czasie wojny. Obywatelska Ukraina. Obrazy

i narracje”, które było zwieńczeniem projektu badawczego „Visual Narratives of Civil Society. The Modern Ukraine Project” realizowanego przez dr Yanę Hladyr i dr Ewę Wróblewską-Trochimiuk w Instytucie Slawistyki PAN w ramach grantu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej Dla Ukrainy.

Na początku spotkania badaczki podsumowały działania w ramach projektu m.in. wyświetlając krótki [materiał filmowy](#), a także prezentując cyfrowe archiwum pierwszego roku komunikacji wizualnej mediów społecznościowych w Ukrainie.

W kolejnej części odbyła się debata poświęcona ukraińskim mediom w obliczu rosyjskiej agresji, proponowanym nowym kierunkom badań i związanych z nimi naukowymi wyzwaniami. Swoje prezentacje pokazali: dr Paweł Dobrosielski (Instytut Kultury Polskiej UW), dr Katarzyna Glinianowicz (Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej UJ), dr Elżbieta Olzacka (Katedra Porównawczych Studiów Cywilizacji UJ), prof. Borys Potiatynyk (Lwowski Uniwersytet Narodowy) oraz dr Olha Tkachenko (Instytut Slawistyki PAN).

Na zdjęciu od lewej: dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk, dr Yana Hladyr, dr Elżbieta Olzacka, dr Olha Tkachenko, dr Katarzyna Glinianowicz, prof. Borys Potiatynyk, Julia Gogol (tłumaczka), dr Paweł Dobrosielski. Fot. W. Nylec.

Dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk w trakcie prezentacji. Fot. W. Nylec.

Prof. Borys Potiatynyk. Fot. W. Nylec.

Na zdjęciu od lewej: dr Yana Hladyr, dr Elżbieta Olzacka, dr Olha Tkachenko, dr Katarzyna Glinianowicz. Fot. W. Nylec.

Rozmowy kularowe. Fot. W. Nylec.

Spotkanie z przewodniczącą ERC

W dniu 23 września 2024 r. w Warszawie odbyło się wydarzenie Polskiej Akademii Nauk z udziałem prof. Marii Leptin, przewodniczącej Europejskiej Rady ds. Badań

Naukowych (ERC). Spotkanie oraz warsztaty zorganizowane przez Biuro Doskonałości Naukowej PAN były źródłem inspiracji dla osób przygotowujących wnioski do konkursów grantowych ERC – nie tylko dostarczyły cennych wskazówek, ale również otworzyły nowe perspektywy dla uczestników, pokazując proces aplikacyjny z różnych punktów widzenia.

Warsztaty zostały podzielone na panele tematyczne, w których każda grupa miała okazję spotkać się z trzema osobami: przedstawicielem lub przedstawicielką agencji grantowej, osobą oceniającą wnioski oraz laureatem lub laureatką ERC. Taki układ zapewnił wieloaspektowy ogląd procesu aplikacyjnego, umożliwiając uczestnikom zrozumienie zarówno formalnych wymogów, jak i praktycznych aspektów przygotowywania wniosków.

W panelach SH obejmujących nauki humanistyczne i społeczne swoimi doświadczeniami z ubiegania się o grant ERC podzieliła się dr Karolina Ćwiek-Rogalska. Badaczka podkreśliła m.in. dużą rolę, jaką w projekcie odgrywa pomysł i jego późniejsze dopracowanie oraz istotę wielodyscyplinarności.

Wykład dr Oleny Pelekhatiej

24 września br. na platformie Zoom odbył się wykład dr Oleny Pelekhatiej zatytułowany „Wpływ ideologii językowych na wartość języka polskiego i polskiej tożsamości w generacji średniego pokolenia osób urodzonych w dawnym

Stanisławowie”, w trakcie którego badaczka przedstawiła wyniki badań realizowanych w ramach projektu naukowego Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej „Polonista”. W trakcie badań ilościowych i jakościowych zebrano 117 ankiet socjolingwistycznych i przeprowadzono 21 wywiadów w trzech miastach Polski.

Referat dr Pelekhatej obejmował prezentację hipotez badawczych, metodologię badań oraz etapy realizacji projektu. Główna część skupiła się na analizie zmiany ideologii językowych i analizie czynników (porównanie biografii językowych z wynikami ankiet) powodujących utrwalenie lub utratę polskiej tożsamości językowej oraz poczucia wspólnoty (przynależności do danych regionów i społeczności). Podczas wystąpienia prelegentka podjęła analizę „emocjonalnego przeżycia językowego” i jego wpływu na tożsamość językową oraz analizę warunków społeczno-kulturowych powodujących dezintegracyjno-innowacyjne postawy wobec polskiej tożsamości językowej.

NOWOŚCI WYDAWNICZE

Katarzyna Roman-Rawska, „Zaśnięcie Anisy. Opowieść o polskich starowierach”

25 września 2024 r. nakładem Wydawnictwa Czarne ukazała się nowa książka dr Katarzyny Roman-Rawskiej „Zaśnięcie Anisy. Opowieść o polskich starowierach”.

Jak czytamy na stronie wydawcy:

„Zaśnięcie Anisy” to intymna, nostalgiczna opowieść o jednej z najmniejszych mniejszości religijnych w Polsce. Roman-Rawska, łącząc perspektywę badaczki i starowierki, spisuje historię swojej matczyzny i dobrowolnej przynależności do niej.

Książka jest już dostępna w księgarniach oraz online na stronie wydawcy: <https://czarne.com.pl/katalog/ksiazki/zasniece-anisy>.

Katarzyna Roman-Rawska, „Zaśnięcie Anisy. Opowieść o polskich starowierach”, Wydawnictwo Czarne, 2024. ISBN: 978-83-8191-965-4.

Katarzyna Roman-Rawska
Zaśnięcie Anisy
Opowieść o polskich starowierach

Karolina Ćwiek-Rogalska, „Ziemie. Historie odzyskiwania i utraty”

Polecamy Państwa uwadze nową książkę dr Karoliny Ćwiek-Rogalskiej „Ziemie. Historie odzyskiwania i utraty”, która ukazała się nakładem Wydawnictwa RN.

Jak czytamy na stronie wydawcy:

„Ziemie” to unikalna, doprowadzona aż do współczesności opowieść o wielkiej historii, polityce, propagandzie, układach międzynarodowych, budowie pamięci, mitów i ich dekonstrukcji. A także o codziennych ludzkich wyborach, które trzeba było podejmować w nowej rzeczywistości. O decyzjach trudnych, które wielu przemilczało. To też osobista opowieść Autorki, wnuczki osadników, urodzonej w przez wieki pogranicznym Wałczu/Deutsch Krone na Pomorzu Środkowym.

Publikacja jest efektem dwuletniej współpracy badaczki z wydawnictwem i kilkunastu lat badań prowadzonych przez autorkę. Więcej informacji dostępnych jest na stronie: <https://radionaukowe.pl/publikacje/ziemie/>, gdzie znajdują się m.in. zdjęcia ukazujące kulisy pracy nad książką oraz recenzja dr Katarzyny Rembackiej.

Wydawnictwo
RN

Karolina Ćwiek-Rogalska, „Ziemie. Historie odzyskiwania i utraty”, Wydawnictwo RN, 2024. ISBN: 978-83-972751-0-2.

Agata Bielak – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa polskiego, pracowniczka Zakładu Językoznawstwa w Instytucie Sławistyki PAN. Autorka rozprawy doktorskiej „Językowo-kulturowy obraz świętych w polskiej tradycji ludowej” oraz artykułów dotyczących ludowych świętych. Należy do zespołu opracowującego „Słownik stereotypów i symboli ludowych”. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół językowego obrazu świata, kultury ludowej, religijności ludowej oraz etnolingwistyki. W 2020 r. otrzymała zespołową nagrodę Komitetu Językoznawstwa PAN za wybitne osiągnięcie naukowe w zakresie językoznawstwa za „Słownik stereotypów i symboli ludowych” – tom 2 „Rośliny”, część 3 „Kwiaty” i część 4 „Zioła”. W 2024 r. jako członkini zespołu etnolingwistycznego IS PAN i UMCS otrzymała nagrodę zespołową miesięcznika „Literatura na Świecie” za rok 2023 w kategorii Inicjatywa Wydawnicza za „Słownik stereotypów i symboli ludowych”.

Dr Kinga Capik – specjalistka IS PAN, doktor nauk o Ziemi. Jej główne badania obejmowały m.in. zmienność geochemiczną pierwiastków ziem rzadkich w osadach jeziornych, migrację zanieczyszczeń w osadach wodnych i glebach na terenie Polski oraz perspektywę zagospodarowania nowych złóż miedzi i srebra w regionie lubuskim. Redaktorka działu nauk o ziemi w kwartalniku „Academia” (PAN) w latach 2010–2013. Interesuje się popularyzacją nauk o Ziemi, a w szczególności migracją materii. Prowadząca warsztaty dla dzieci na Festiwalu Nauki i w Dniu Ziemi.

Dr Karolina Ćwiek-Rogalska – bohemistka i antropolożka, adiunktka w Instytucie Sławistyki PAN. Stypendystka Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Fundacji Fulbrighta i Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Kierowniczką grantów ERC StG „Spectral Recycling” i NCN OPUS. Zajmuje się kulturami obszarów post-przesiedleńowych w słowiańskiej Europie Środkowej od roku 1945. Autorka monografii „Zapamiętane w krajobrazie. Krajobraz czesko-niemieckiego pogranicza w czasach przemian” (2017).

Dr Anton Dinerstein – adiunkt i stypendysta POLONEZ BIS MSCA w Instytucie Sławistyki PAN, gdzie pełni funkcję kierownika projektu badawczego nr 2022/45/P/HS2/02636, zatytułowanego „Władza i tożsamość w rosyjskojęzycznym dyskursie politycznym. Przypadek Białorusi”, który jest współfinansowany przez Narodowe Centrum Nauki i Program Ramowy Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020 w ramach umowy grantowej nr 945339 Marii Skłodowskiej-Curie. Jego zainteresowania badawcze obejmują dyskurs polityczny, kreatywność publiczną, zmiany społeczne i transformację kulturową.

Prof. dr hab. Nicole Dołowy-Rybińska – kulturoznawczyni i socjolingwistka w Instytucie Sławistyki PAN. Zajmuje się problematyką języków i kultur mniejszościowych w Europie. Jest autorką wielu artykułów oraz kilku monografii, m.in. „Upper Sorbian Language Policy in Education. Bringing the Language Back, or Bringing It Forward?” (2023); „«Nikt za nas tego nie zrobi». Praktyki językowe i kulturowe młodych aktywistów języków mniejszościowych Europy” (2017); „Języki i kultury mniejszościowe w Europie. Bretończycy, Łużyczanie, Kaszubi” (2011). Obecnie kieruje projektem NCN Sonata Bis „Różnorodność językowa w Polsce: języki kolateralne, działania na rzecz języków i konceptualizacja tożsamości zbiorowej” (2021–2026) (2020/38/E/HS2/00006). Członkini m.in. Advisory Council European Centre for Minority Issues (Flensburg).

Prof. dr hab. Joanna Goszczyńska – bohemistka i słowacystka, tłumaczka tekstów literackich, naukowych i publicystycznych w Instytucie Sławistyki PAN. Specjalistka w zakresie literatury czeskiej i słowackiej XIX i XX wieku oraz jej uwarunkowań kulturowych. Jej zainteresowania badawcze koncentrują się na problematyce mitologii narodowej oraz historii idei. Zajmuje się również szeroko rozumianym modernizmem. Autorka wielu artykułów naukowych oraz monografii: „Mit Janosika w folklorze i literaturze słowackiej XIX wieku” (2001); „Sławni i zapomniani. Studia z literatury czeskiej i słowackiej” (2004); „Synowie Słowa. Myśl mesjanistyczna w literaturze słowackiej” (2008); „Wielkie spory małego narodu” (2015); „Mroczne oblicze czeskiej literatury” (2021).

Dr Yana Hladyr – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo (stopień doktora nostryfikowany przez Radę Naukową Instytutu Badań Literackich PAN), stypendystka Instytutu Sławistyki PAN, docentka Katedry Języka Ukraińskiego oraz Filologii Słowiańskiej Przyazowskiego Państwowego Uniwersytetu Technicznego w Mariupolu (od 2022 – w Dnieprze, Ukraina). Autorka ponad 70 publikacji naukowych, w tym współautorka podręcznika „Mówimy po ukraińsku”, który otrzymał akceptację na Uniwersytecie I. Miecznikowa (ONU, Odessa). Autorka metody nauczania języka ukraińskiego i rosyjskiego jako języków obcych. Kierowniczką, wspólnie z dr Ewą Wróblewską-Trochimuk, grantu FNP „Dla Ukrainy” „Visual Narratives of Civil Society: The Modern Ukraine Project”. Naukowa pracowniczka w projekcie POLONEZ BIZ 2 „Laughter During the War: Russian Aggression in Ukraine in Political Cartoons and Memes” (2023–2025).

Dr hab. Agnieszka Aysen Kaim, prof. IS PAN – orientalistka, turkolożka, tłumaczka języka tureckiego, pracuje w Instytucie Sławistyki PAN, zajmuje się literaturą ustną, sztuką widowiskową na Bliskim Wschodzie, kinematografią turecką, wpływami tureckimi na Bałkanach, mistycyzmem mużulmańskim w literaturze i obrzędach, Polakami kategorii go between w Imperium Osmańskim. Członkini Stowarzyszenia „Grupa Studnia O.”, w którym działa jako opowiadaczka i animatorka kultury, realizując projekty kulturalne w kraju i za granicą. Autorka monografii „Meddah – turecki tradycyjny teatr jednego aktora. Spotkanie tradycji kultury ustnej z kulturą widowiskową” (2020); „Ludzie dwóch kultur. Wybrane przypadki transgresji kulturowej Polaków w Imperium Osmańskim w XVII, XVIII i XIX wieku” (2020) oraz autorskiej opowieści dla dzieci i młodzieży „Bahar znaczą Wiosna” (2015).

Prof. dr hab. Helena Krasowska – slawistka w Instytucie Sławistyki PAN, członkini Rady Naukowej IS PAN, popularyzuje wiedzę na temat kultury i języka Bukowiny. Prowadzi badania terenowe wśród mniejszości polskiej na Ukrainie, w Mołdawii, Rumunii. Autorka kilkunastu monografii autorskich i współautorskich, a także licznych artykułów naukowych. Nominowana do Nagrody im. Jerzego Giedroycia (2014, 2023). Odznaczona m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi przez Prezydenta RP, Brązowym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Brązowym Medalem „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas” przez Ministra Edukacji i Nauki. Organizatorka Bukowińskiego Festiwalu Nauki oraz Polskiego Festiwalu Nauki na Ukrainie.

Dr Tymoteusz Król – adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN, absolwent programu „Interdyscyplinarne Doktoranckie Studia Humanistyczne: pogranicza, mniejszości, migracje w perspektywie socjolingwistycznej”. Zajmuje się działaniami na rzecz rewitalizacji języka wilamowskiego. Członek Stowarzyszenia „Wilamowianie”, z którym prowadzi działalność edukacyjną, popularizatorską i emancypacyjną, a także Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego. Kierownik „Diamentowego grantu” dotyczącego historii powojennych prześladowań Wilamowian oraz grantu NCN Preludium „Z Flandrii, przez Niemcy, do Polski. Analiza teorii etnogenezy Wilamowian” (nr 2021/41/N/HS3/01679, 2022–2025). W 2019 r. otrzymał odznaczenie „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Dr Paweł Levchuk – absolwent polonistyki, specjalność: nauczanie języka polskiego jako obcego i drugiego (Uniwersytet Jagielloński, 2014), doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa (2019), adiunkt w Zakładzie Językoznawstwa Instytutu Sławistyki PAN. Jego zainteresowania naukowe skupiają się wokół zagadnień wielojęzyczności, kontaktów językowych polsko-wschodniosłowiańskich, sytuacji języka ukraińskiego w Polsce, nauczania języka polskiego jako drugiego w Polsce i na świecie oraz wielojęzyczności migrantów z Ukrainy w Polsce. Od 2017 r. jest egzaminatorem podczas egzaminów certyfikacyjnych z języka polskiego jako obcego.

Doc. dr Olena Pelekhata – pracowniczka Katedry Języków Słowiańskich Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku oraz dyrektorka Centrum Polonistycznego ww. uczelni. Z Instytutem Sławistyki PAN jest związana od 2018 r., kiedy odbyła staż naukowy pt. „Język polski w Iwano-Frankiwsku (dawnym Stanisławowie)” w ramach grantu Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”. Dwukrotna stypendystka PAN-NANU w latach 2021–2022. Zainteresowania naukowe: zarządzanie językiem, ideologie językowe, mniejszość polska w Ukrainie, tożsamość, biografia językowa.

Dr Adrien Quéret-Podesta – adiunkt w Zakładzie Historii Instytutu Sławistyki PAN. Obronił doktorat z historii średniowiecznej. Współwykonawca grantu „Testimonia najdawniejszych dziejów Słowian. Seria łacińska, t. 3: Średniowiecze, z. 1: Źródła węgierskie”, kierowanego przez prof. dr. hab. Ryszarda Grzesika. (Narodowy Program Rozwoju Humanistyki MNiSW, nr 11H 16 0195 84). Członek Komisji Wczesnych Dziejów Słowian im. Prof. Gerarda Labudy przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów.

Dr Paweł Rams – pracownik Instytutu Badań Literackich PAN, członek Pracowni Literatury Współczesnej i Komunikacji Społecznej, Pracowni Edycji i Monografii Cyfrowych oraz Ośrodka Studiów Kulturowych i Literackich nad Komunizmem. Autor książki „Życie pośmiertne Stanisława Brzozowskiego: 1945–1989” (2022). Publikował m.in. w „Tekstach Drugich”, „Pamiętniku Literackim” oraz „Praktyce Teoretycznej”.

Dr Katarzyna Roman-Rawska – literaturoznawczyni i socjolożka, adiunktka i sekretarzynie w Zakładzie Literaturoznawstwa i Kulturoznawstwa Instytutu Sławistyki PAN. Badaczka współczesnej literatury oraz kinematografii rosyjskiej w kontekście społeczno-politycznym. Tłumaczka z języka rosyjskiego. Autorka m.in. książki „Nowy realizm w rosyjskim polu literackim po 1991 roku. Literatura i polityka” (2020).

Dr hab. Joanna Roszak, prof. IS PAN – literaturoznawczyni, propagatorka edukowania na rzecz pokoju w Instytucie Sławistyki PAN. W 2021 r. otrzymała Nagrodę im. Romana Czerneckiego za teksty poświęcone edukacji, w tym samym roku otrzymała wyróżnienie specjalne w ramach Nagrody im. Ireny Sendlerowej oraz nagrodę drugiego stopnia przyznaną przez Dyrektora Centrum Edukacji Artystycznej. Poetka (m.in. „Tęgo dnia”, „Płoso”, „Om”), autorka książek, m.in. „Miejsce i imię. Poeci niemieckojęzyczni żydowskiego pochodzenia” (2014), „Żuraw z origami. Opowieść o Józefie Rotblacie” (2019), „Poezja w odcinkach. Wiersze w czasach Netflixa” (2024), „Krall. Tkanie” (2024). Współfundatorka i wiceprezesa Fundacji Józefa Rotblata. Absolwentka rządowego programu USA: International Visitor Leadership Program (2023).

Dr hab. Roman Roszko, prof. IS PAN – językoznawca, członek Komitetu Słowianoznawstwa PAN, Komisji Językoznawstwa Komputerowego Komitetu Językoznawstwa PAN. Kierownik Zespołu Semantyki i Lingwistyki Korpusowej IS PAN, redaktor naczelny „Cognitive Studies | Études cognitives” (pismo z pierwszego kwadrylu wg Scopus). Członek Rad Konsorcjum CLARIN-PL, CLARIN-PL-Biz, PLLuM. Koordynator Zespołu IS PAN w projektach grantowych realizowanych przez w/w konsorcja. Specjalizuje się w badaniach kontrastywnych języków bałtyckich i słowiańskich z zastosowaniem semantycznego języka pośrednika, w przetwarzaniu języka naturalnego, inżynierii lingwistycznej i generatywnej AI.

Dr Orest Semotiuk – językoznawca mediów, badacz humoru politycznego, trener MAXQDA (wspomagana komputerowo analiza treści). Jego zainteresowania badawcze obejmują karykatury polityczne i memy, medializację konfliktów zbrojnych i wojny hybrydowej, ilościowe i jakościowe metody badawcze. Członek Międzynarodowego Towarzystwa Etnologii i Folkloru (Amsterdam, Niderlandy), Association for Slavic East European and Eurasian Studies (Pittsburgh, USA), Międzynarodowego Stowarzyszenia Nauk Humanistycznych (Kijów, Ukraina). Autor książki „Rosjisi'ko-ukrajins'ka wojna w suczasnij politycznij karykaturi. Mediatyzacja wojennych konfliktów suczasnosti” (2021). Kierownik projektu „Laughter During the War: Russian Aggression in Ukraine in Political Cartoons and Memes” w ramach grantu NCN POLONEZ BIS realizowanego w Instytucie Sławistyki PAN.

Prof. dr hab. Aliaksandr Smalianchuk – historyk w Instytucie Sławistyki PAN. Jego zainteresowania naukowe dotyczą stosunków narodowych na Białorusi i Litwie w XIX i XX wieku, w tym także historii „idei krajowej”. Zajmuje się również badaniem pamięci zbiorowej i kulturowej, historią mówioną oraz edycją źródeł historycznych. Jest autorem wielu artykułów oraz kilku monografii, m.in. „Pamięć krajowasciu i nacyjanalnej idejaj. Polski ruch na bielaruskich i litouskich ziemiach. 1864 – luty 1917 h.” (2004); „Raman Skirmunt (1868–1939). Życiapis hramadzianina Kraju” (2018). Redaktor i współredaktor kilku tomów dokumentów archiwalnych, m.in. „Pogranicze polsko-białoruskie w latach 1939–1941 w relacjach ustnych mieszkańców Białorusi” (2021); „«Operacja polska» NKWD 1937–1938 na tle represji wobec Polaków w Białoruskiej SRS. Dokumenty” (2022); „«Wyzwoleni» i zniewoleni. Polsko-białoruskie pogranicze 1939–1941 w białoruskich dokumentach archiwalnych” (2023). Członek Instytutu Wielkiego Księstwa Litewskiego (Uniwersytet Witolda Wielkiego, Kowno), Zarządu Białoruskiego Towarzystwa Historycznego (Mińsk) oraz Międzynarodowej Asocjacji Białoruthenistów (Mińsk). Redaktor naczelný rocznika historii antropologizującej „Homo Historicus”.

Dr Piotr Szatkowski – adiunkt w Instytucie Sławistyki PAN badający z perspektywy socjolingwistycznej społeczność mazurską oraz ruch rewitalizatorów języka staropruskiego. Absolwent skandynawistyki na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, doktoryzował się w Instytucie Sławistyki PAN. Aktywnie działa na rzecz badania i rewitalizacji elementów rdzennych kultur obszaru dawnych Prus. Autor artykułów naukowych o Mazurach i Prusach, publikował m.in. w „Adeptusie”, „Masovii” oraz „Znad Pisy”. Twórca popularyzatorskich felietonów radiowych emitowanych w różnych stacjach działających na obszarze Mazur. Przetłumaczył „Małego Księcia” na etnoлект mazurski i zrekonstruowany język pruski, opracował także „Elementarz mowy mazurskiej”.

Dr Katarzyna Taczyńska – adiunktka w Instytucie Sławistyki PAN, kierowniczka projektu „Żydowska, bałkańska, kobieca. Literatura bałkańskich Żydówek jako doświadczenie mniejszości” (NCN Opus, nr 2022/47/B/HS2/00584). Jej zainteresowania badawcze obejmują historiografię, literaturę i sztukę tworzoną przez Żydówki na Bałkanach, kulturę współczesną w kontekście pamięci w Europie Wschodniej i Południowej oraz studia nad Holocaustem.

Dr Ewa Wróblewska-Trochimiuk – kulturoznawczyni i sławistka (kroatystka) w Instytucie Sławistyki PAN. Autorka monografii „Sztuka marginesów. Chorwacki plakat polityczny” (2018). Kierowniczka, wspólnie z dr Yaną Hladyr, grantu FNP „Dla Ukrainy” „Visual Narratives of Civil Society: The Modern Ukraine Project”. Współredaktorka naczelną czasopisma „Sprawy Narodowościowe. Seria nowa”. Członkini redakcji czasopisma „Slavia Meridionalis”. Zajmuje się kulturą wizualną krajów byłej Jugosławii oraz antropologią polityczną. Kierowniczka grantu SONATA NCN „Wizualne artykulacje oporu politycznego w Serbii i Chorwacji po roku 2000” oraz wykonawczyni w granicie OPUS NCN „Topos «wmurowanej kobiety» w kulturach Europy południowo-wschodniej i Węgier” (nr 2020/37/B/HS2/00152; kier. dr hab. Grażyny Szwat-Gylybow, prof. IS PAN).

Dr hab. Anna Zawadzka – socjolożka w Instytucie Sławistyki PAN, członkini London Centre for the Study of Contemporary Antisemitism oraz zespołu Ośrodka Studiów Kulturowych i Literackich nad Komunizmem IBL PAN. Autorka książek „Ten pierwszy raz. Konstruowanie heteroseksualności” (2014) oraz „Więcej niż stereotyp. «Żydokomuna» jako wzór kultury polskiej” (2023).